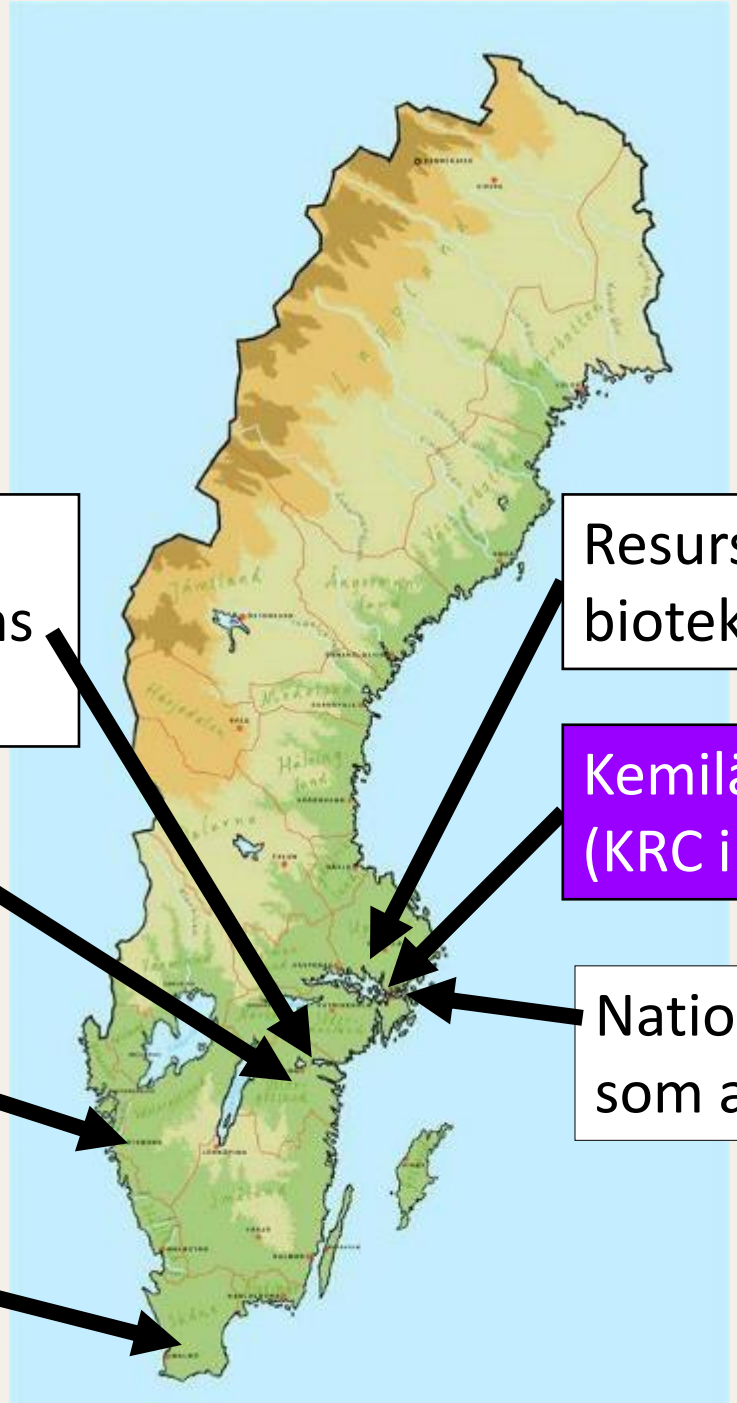
Arbetsmiljöansvar och kemisäkerhet för rektorer och skolledare

11 november 2026
Webbinarium

Camilla Mattsson, camilla.Mattsson@krc.su.se
Jenny Olander, jenny.olander@krc.su.se

Stockholms universitet
KRC Kemilärarnas resurscentrum

Resurscentrum med stöd för verksamma lärare

Resurscentrum i naturvetenskapens och teknikens didaktik (NATDID i Norrköping)

Resurscentrum i biologi och bioteknik (Bioresurs i Uppsala

Kemilärarnas resurscentrum (KRC i Stockholm)

Resurscentrum i teknik (CETIS i Linköping)

Nationellt centrum för svenska som andraspråk (Stockholm)

Resurscentrum i matematik (NCM i Göteborg)

Resurscentrum i fysik (NRCF i Lund)

Stockholms universitet

KRC Kemilärarnas resurscentrum

Resurscentrum r

Regeringskansliet

Sveriges regering | Regeringens politik i Sverige &

Pressmeddelande från Kulturdepartementet, Socialde

Satsning på kompe
lärare i naturveten

Publicerad 18 juni 2026

Sverige behöver fler personer m
teknik, ingenjörsvetenskap och matematik, de så kallande STEM-ämnena. Nu ger regeringen Skolverket i uppdrag att ta fram kompetensutveckling för lärare.

Kompetensutveckling inom STEM

https://www.skolverket.se/kompetensutveckling/kurser-och-utbildningar/kompetensutveckling-ino...

Chatt

Skolverket

Sök Meny

Startsida › Kompetensutveckling › Kurser och utbildningar ›
Kompetensutveckling inom STEM

Kompetensutveckling inom STEM

Här samlar Skolverket relevant kompetensutveckling för lärare inom STEM-ämnena (naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik). Syftet är att stärka elevers intresse för STEM i skolan.

→ Kompetensutveckling inom STEM - Skolverket

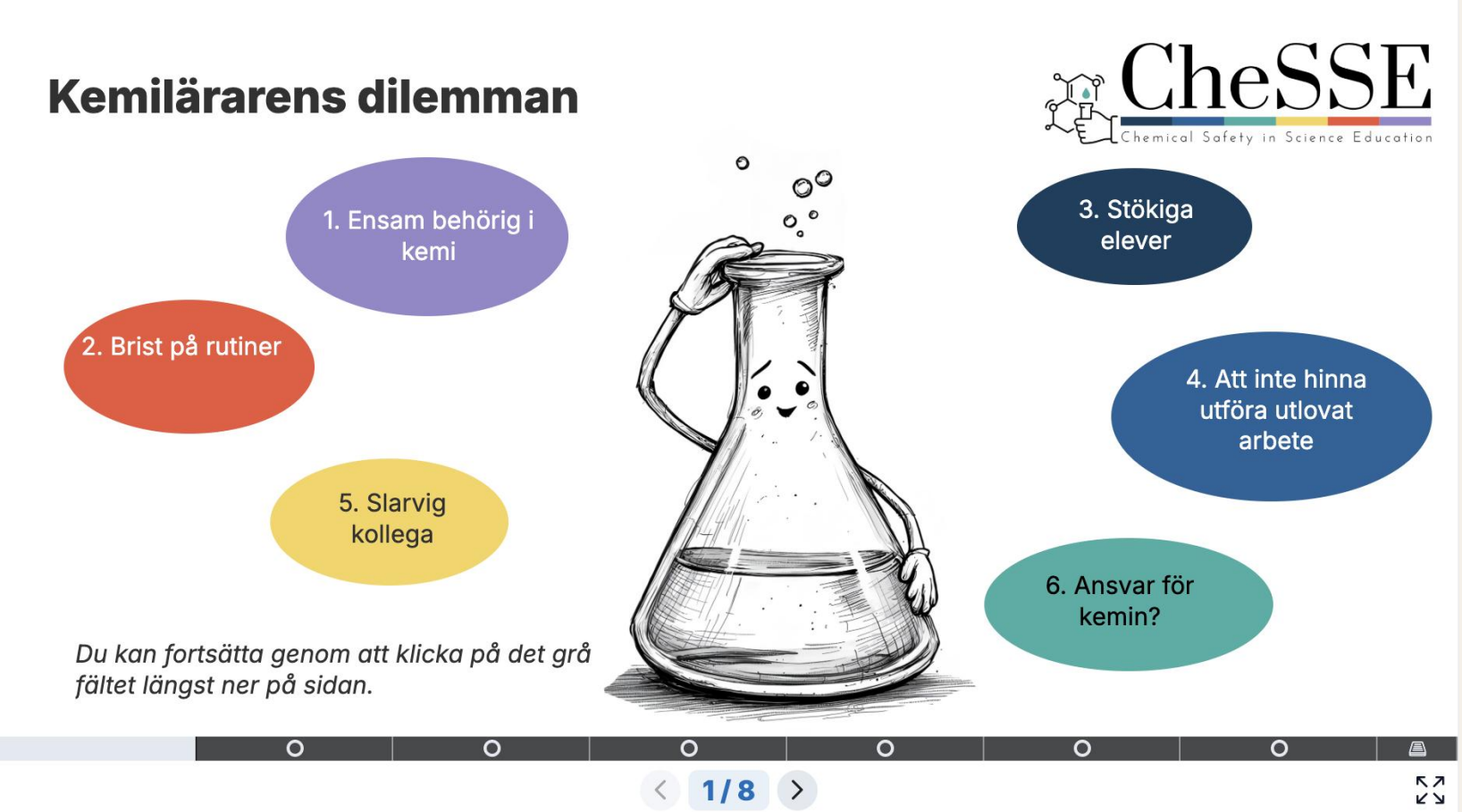

Stockholms universitet | KRC Kemilärarnas resurscentrum

	Innehåll
10.00	Start
	• Presentation av KRC och dagens webbinaruim • Kemikalie- och arbetsmiljölagstiftning • Delegering eller fördelning av arbetsmiljöuppgifter? • Rutiner för kemikaliehantering • Frågestund/Reflektioner
11.00	Sluttid

Stockholms universitet | KRC Kemilärarnas resurscentrum

Vilka arbetsuppgifter ingår i kemilärares tjänst?

https://chesse.org/h5p/?id=160

Stockholms universitet | KRC Kemilärarnas resurscentrum

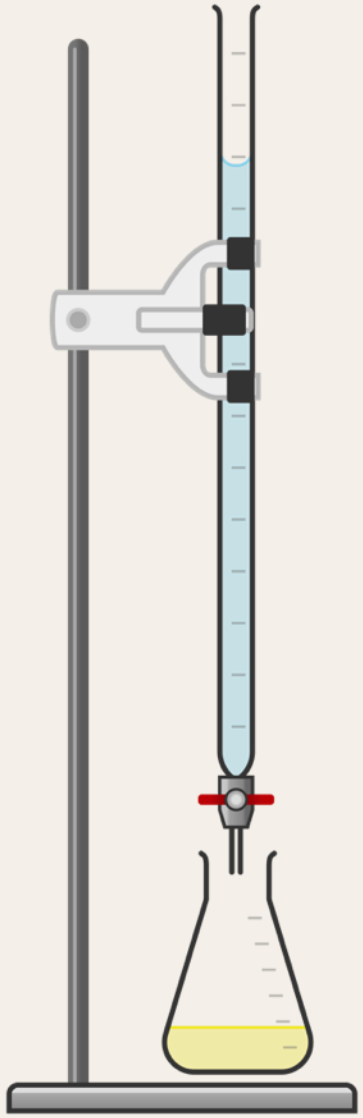

Bild: KRC (ritad i Chemix)

Kemikalier behövs i undervisningen

Laborativa inslag i undervisningen finns beskrivet i det centrala innehållet för kemiundervisningen för samtliga årskurser.

Exempel

Gymnasieskolan Thoren Business School Stockholm förbjöds att ge naturprogrammet, enligt Skolinspektionens beslut (2024-05-20) med motiveringen *Undervisningen har endast vid ett fåtal tillfällen innefattat naturvetenskapliga arbetsmetoder som innefattar att utföra experiment där* ***eleverna givits möjlighet att hantera kemikalier.***

Stockholms universitet | KRC Kemilärarnas resurscentrum

Chesse – hemsida om kemisäkerhet

Från hemsidan www.chesse.org om kemisäkerhet utvecklat i ERASMUS+-projekt.

Stockholms universitet | KRC Kemilärarnas resurscentrum

https://chesse.org/h5p/?id=151

CheSSE Chemical Safety in Science Education

Stockholms universitet

KRC Kemilärarnas resurscentrum

Kemikalielagstiftningen – vårt ”säkerhetsbälte”

→ https://chesse.org/sv/

CheSSE
Chemical Safety in Science Education

Stockholms universitet

KRC
Kemilärarnas resurscentrum

Nationella myndigheter

med relevant koppling till skolans kemikaliehantering

Myndighetsområde
Brandfarliga och explosiva ämnen
Arbetsmiljö
Yttre miljö och avfall
Ämnes- och kursplaner
REACH, CLP
Etanol i skolan

Myndigheten för civilt försvar

ARBETSMILJÖ VERKET

NATUR VÅRDS VERKET

Skolverket

KEMI Kemikalieinspektionen

Folkhälsomyndigheten

- Myndighetsutövning
  - Föreskrifter
  - Allmänna råd
  - Inspektioner och tillsyn
- Omfattar både arbetet i klassrummet och lärarnas för- och efterarbete
- Myndigheterna har inte någon skyldighet att aktivt informera

Stockholms universitet | KRC Kemilärarnas resurscentrum

Risker i arbetsmiljön i AFS 2023:10

– Kapitel 7 kemiska riskkällor

1 § Bestämmelserna i detta kapitel reglerar all verksamhet där kemiska riskkällor hanteras.

2 § Arbetsgivaren ansvarar för att föreskrifterna i detta kapitel följs.

Innehållet handlar om

- Riskbedömning och förteckning av kemiska riskkällor
- Genomförande och dokumentation av riskbedömning
- Hanterings- och skyddsinstruktioner och andra rutiner
- Märkning av kemikalier
- Skyltning
- Förvaring
- Avfall

→AFS 2023:10

Stockholms universitet | KRC Kemilärarnas resurscentrum

Foto: KRC

Riskbedömning av kemiska riskkällor

Om kemiska riskkällor hanteras eller bildas i verksamheten ska arbetsgivaren se till att:

1. inget arbete påbörjas innan

    a) en riskbedömning är gjord,

    b) nödvändiga åtgärder vidtagits, och

2. en ny undersökning och riskbedömning genomförs vid behov.

→AFS 2023:10, **5§**

Stockholms universitet | KRC Kemilärarnas resurscentrum

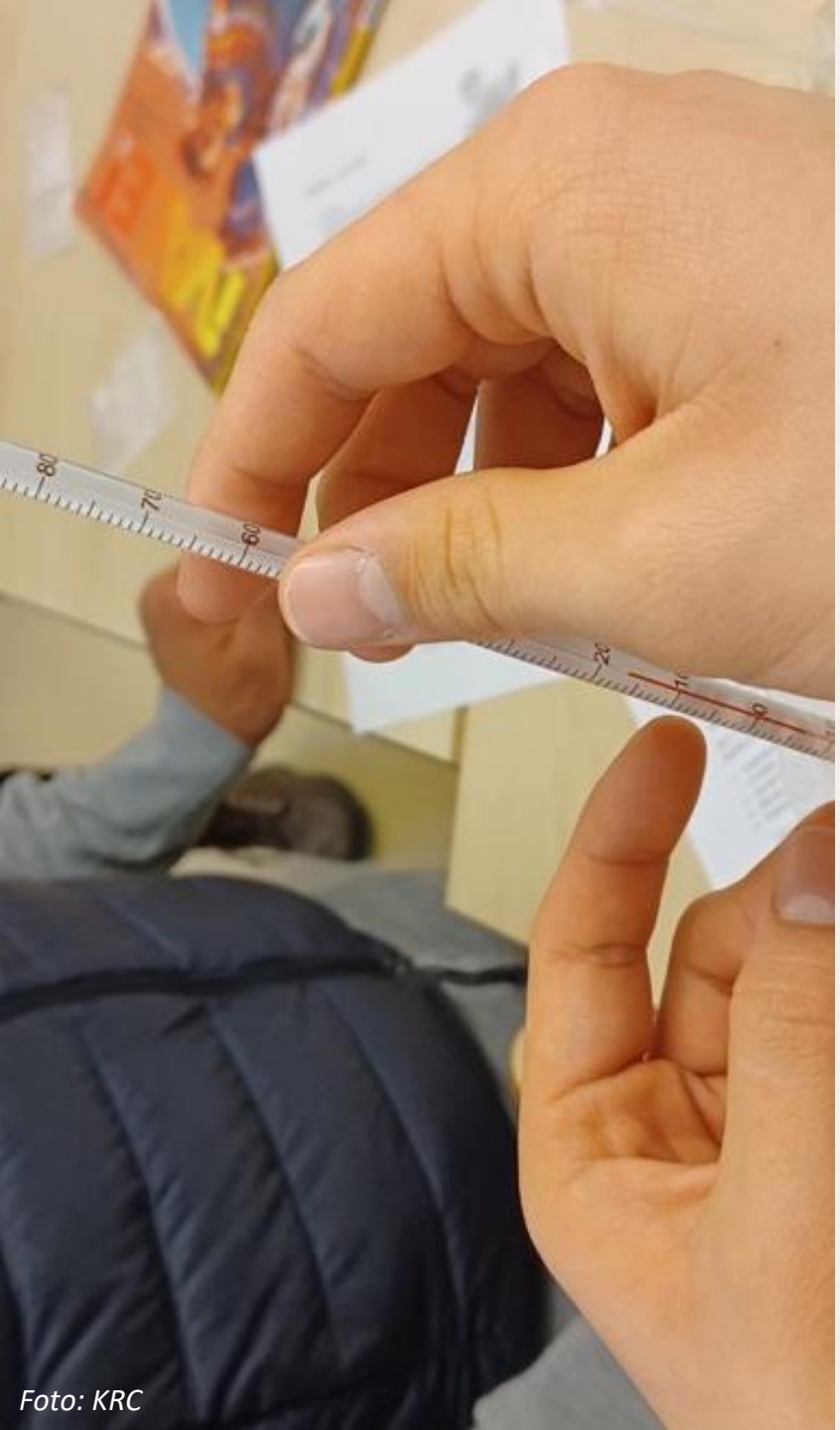

Foto: KRC

Faktorer som påverkar riskbedömningen

- Lärardemonstration eller elevaktivitet
- Elevernas erfarenheter, t.ex. att koka i provrör, att hantera brännare
- Klassrums-/gruppstorlek
- Tillgång till skyddsutrustning
- Lärarens erfarenhet
- Mikroskala/stor skala

Stockholms universitet | KRC Kemilärarnas resurscentrum

Exempel på övergripande riskbedömning

Vad är riskbedömt?	Skyddsutrustning	Övriga åtgärder?	Vilka deltog?
Lärares spädning av konc. syror	Skyddsutrustning, dragskåp	Arbetet får inte genomföras ensam	Arbetsgivare, NV-lärarna
Arbete med brännare	Labbrock, uppsatt hår	Krav på brännarkörkort	NV-lärare, föreståndare för brandfarlig vara
Laborationer med svaga syror	Labbrock, skyddsglasögon	Se separat grupp-riskbedömning	NV-lärarna

CheSSE
Chemical Safety in Science Education

Stockholms universitet
KRC Kemilärarnas resurscentrum

Foto: KRC

Förteckning av kemikalier

Arbetsgivaren ska förteckna de kemiska riskkällor som hanteras eller bildas i verksamheten och ange datum när förteckningen senast uppdaterades.

För varje kemisk riskkälla ska det anges

- namn,
- farliga egenskaper,
- var den förvaras, används eller bildas,
- om det finns ett hygieniskt gränsvärde eller inte, och
- vilka andra bestämmelser* om arbetsmiljö som gäller specifikt för riskkällan.

* Kan vara krav gällande allergiframkallande ämnen, CMR-ämnen eller ämnen som kräver medicinsk kontroll.

→ AFS 2023:10, 6 §

Stockholms universitet | KRC Kemilärarnas resurscentrum

Brandfarliga och explosiva ämnen

Myndigheten för civilt försvar

- Hantering och förvaring av brandfarliga gaser, vätskor, brandreaktiva och explosiva ämnen
  → MSBFS 2020:1
- Om verksamheten har mer än 2 liter gasol (4 små campingflaskor) behövs tillstånd.
  → MCF: Gasol i skolor
  → Föreståndare för brandfarlig vara

Myndigheten för civilt försvar hette tidigare MSB
Länk till mer information på MCF:s hemsida

Stockholms universitet | KRC Kemilärarnas resurscentrum

Utformning av arbetsplatsen

Bild 1: *Stationärt dragskåp från CiAB (Foto: Christian Killiner)*

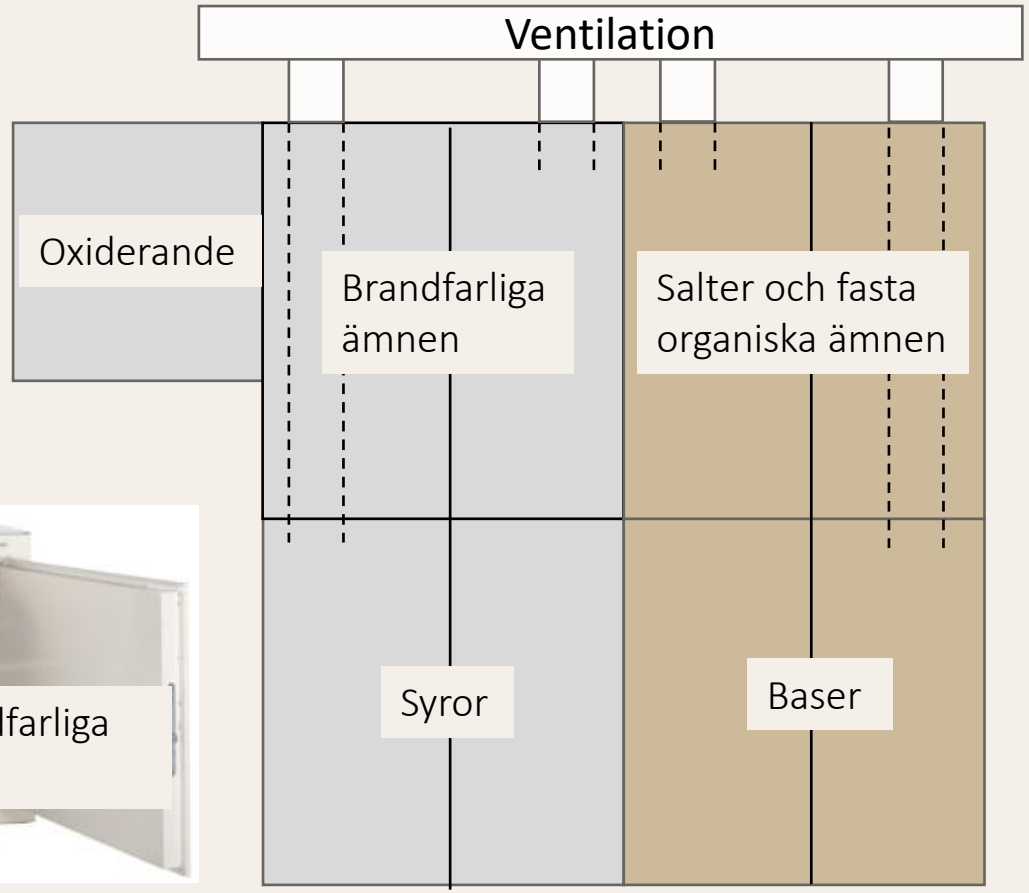
- Första hjälpen
- Nöddusch, ögonduschar
- Brandsläckare
- Brandfiltar
- Dragskåp
- Skyltning
- Nödutgångar
- Utrymningsplan

→AFS 2023:12 Utformning av arbetsplatser
→AFS 2023:11 Om arbetsplatsutrustning och personlig skyddsutrustning

→ Artikel om dragskåp med filter, Killiner, IB1-2022

Stockholms universitet | KRC Kemilärarnas resurscentrum

Förvaring
– hur kan det se ut i praktiken?

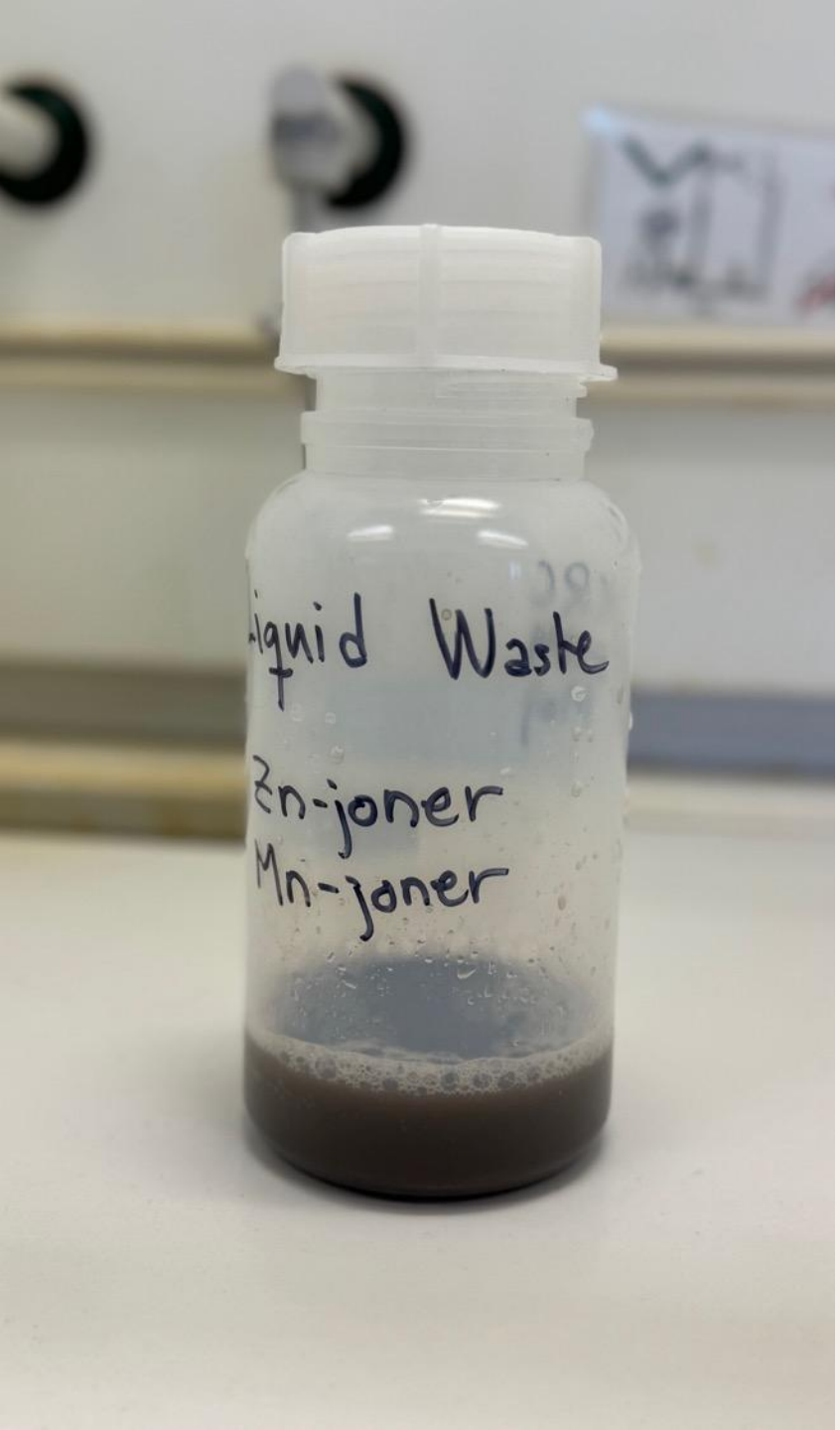

SKÅP	FAROPIKTOGRAM
▪ Oxiderande ämnen	
▪ Brandfarliga ämnen ▪ Ämnen som bildar brandfarliga gaser vid kontakt med vatten	
▪ Syror	
▪ Baser	
▪ Salter och saltlösningar ▪ Fasta organiska ämnen	
▪ Brandfarliga gaser	

→ [Förvaring på Chesse.org]

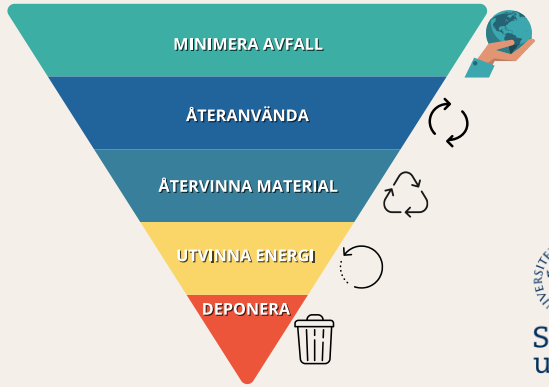
CheSSE Chemical Safety in Science Education
Stockholms universitet
KRC Kemilärarnas resurscentrum

Avfallshantering

- Rutiner på arbetsplatsen.
  - Olika avfallskärl behövs
  - Kärlen måste vara tydligt uppmärkta och förvaras korrekt
  - Hur informera medarbetare, lokalvårdare och elever?
- Hantering av avfall
  - Olika företag, exempelvis Ragnsells, STENA…
  - Miljökontoret i din kommun bör kunna ge stöd.
  - Det kan finnas olika regionala regler.
  - Hur ofta måste hämtning ske?

→ Avfallshantering

Stockholms universitet | KRC Kemilärarnas resurscentrum

Mallar för skriftlig dokumentation – rutiner, information, checklistor

+ Inspektioner och underhåll
+ Fördelning av arbetsuppgifter
+ Kemikaliehantering
+ Hantering av olyckor i labbet
+ Riskbedömning
+ Elever i kemilabbet

– Inspektioner och underhåll

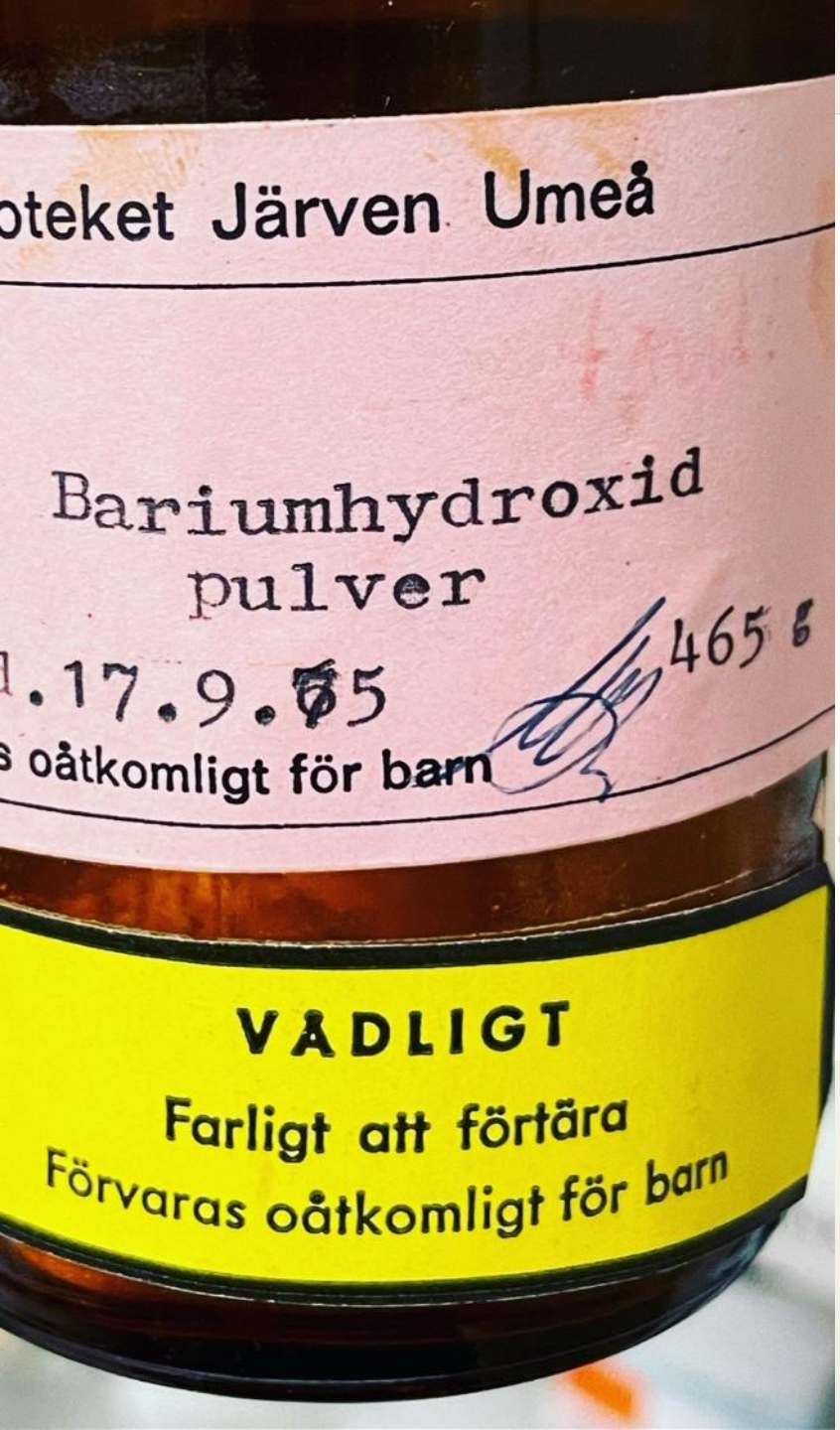
Skolan ska ha rutiner för regelbunden inspektion och underhåll av NV-institutionen.

- Egenkontroll för NV-institutionen (Word)
- Mall: Årshjul för kemisäkerhet (PowerPoint)
- Checklista för skyddsutrustning i NV-lokaler (Word)
- Checklista för inspektion av förvaring av kemikalier och farligt avfall (Word)

→ Rutiner för kemisäkerhet

CheSSE Chemical Safety in Science Education

Stockholms universitet | KRC Kemilärarnas resurscentrum

"Förväntas jag kunna det här?"

TEXT: SUZANNE BRUKS

Vad blir konsekvenserna av att kemilärare examineras utan tillräcklig utbildning i kemisäkerhet och säker kemikaliehantering? Som lärarstudent valde Suzanne Bruks som examensarbete att undersöka lärares förmåga att efterleva säkerhetsföreskrifter som gäller i kemiundervisningen.

ALLA HAR NOG VARIT MED OM ATT BEGÅ MISSTAG vid laborationer i sin kemiutbildning. Själv lyckades jag under mitt andra år som högskolestudent i kemi hälla cinnober (*kvicksilversulfid, HgS, red. anm.*) i behållaren för koncentrerad saltsyra istället för i avfallsbehållaren för kvicksilverföreningar. Avfallsbehållaren försvann ut ur laborationssalen och blev någon annans huvudbry den dagen.

Några år senare står jag som blivande kemilärare och undervisar tankspridda elever, och inser att avfallshantering plötsligt är mitt eget huvudbry, men att jag aldrig riktigt fått lära mig hur man gör. Vem ringer man när avfallsbehållarna är fulla? Hur ser avfallshanteringen ut för blandningar, och vad gör man med väl

säkerhetsföreskrifter som gäller i kemiundervisningen. För studien konstruerades en checklista på 54 punkter baserad på tio olika föreskrifter från Arbetsmiljöverket som är relevanta för skolans kemiundervisn alie- och gashantering, klassrun ng, personlig skyddsutrustnin r inventerades. De skolor son ive lägst antal (10/54) anmärkn tervjuer. Syftet med intervjuern er dessa två skolor gemensamt lärarens utrymme för ett effekti ete.

→ Artikel i KRC:s IB (2023), nr 1

Stockholms universitet | KRC Kemilärarnas resurscentrum

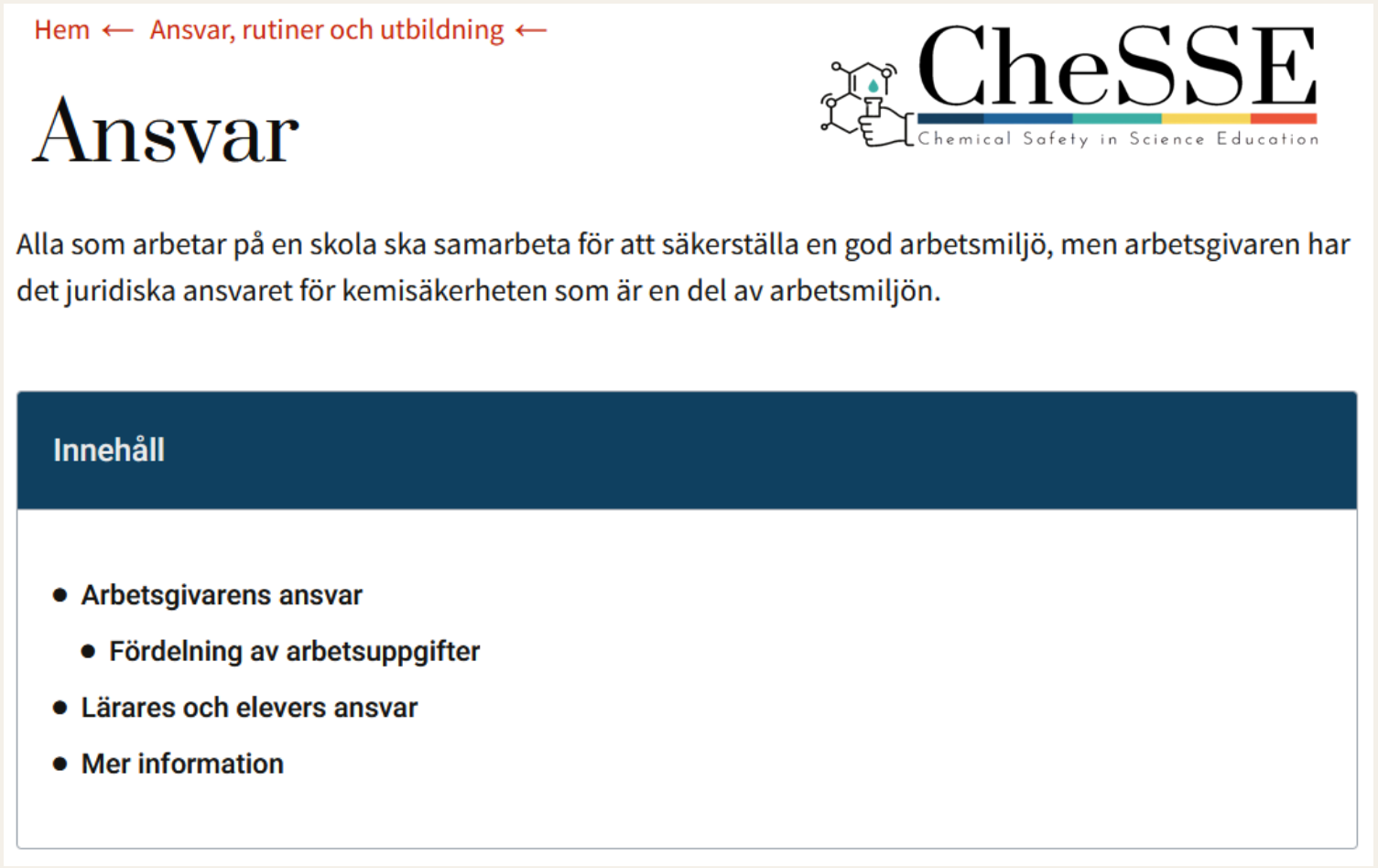
Systematiskt arbetsmiljöarbete

Ur Systematiskt arbetsmiljöarbete, SAM (AFS 2023:1) och Arbetsmiljölagen (1977:1160)

Arbetsgivaren ska:	Arbetstagaren ska:
genomföra de åtgärder som behövs för att förebygga ohälsa och olycksfall.	följa givna föreskrifter samt använda de skyddsanordningar och iaktta den försiktighet som behövs för att förebygga ohälsa och
se till att det finns rutiner och varje år följa upp det systematiska arbetsmiljöarbetet.	
informera berörda arbetstagare om vilka hälso- och olycksfallsrisker som finns med de kemiska riskkällor som hanteras eller bildas och hur dessa risker ska förebyggas.	underrätta arbetsgivaren om du som arbetstagare bedömer att en arbetsuppgift kan medföra risk att drabbas av ohälsa.
Skriftligt fördela arbetsmiljöarbetet samt ge befogenheter och resurser till berörda.	begära en förändring eller att frånsäga sig den tilldelade uppgiften om befogenheter eller resurser inte räcker till. (allmänna råd)

→ Ansvar

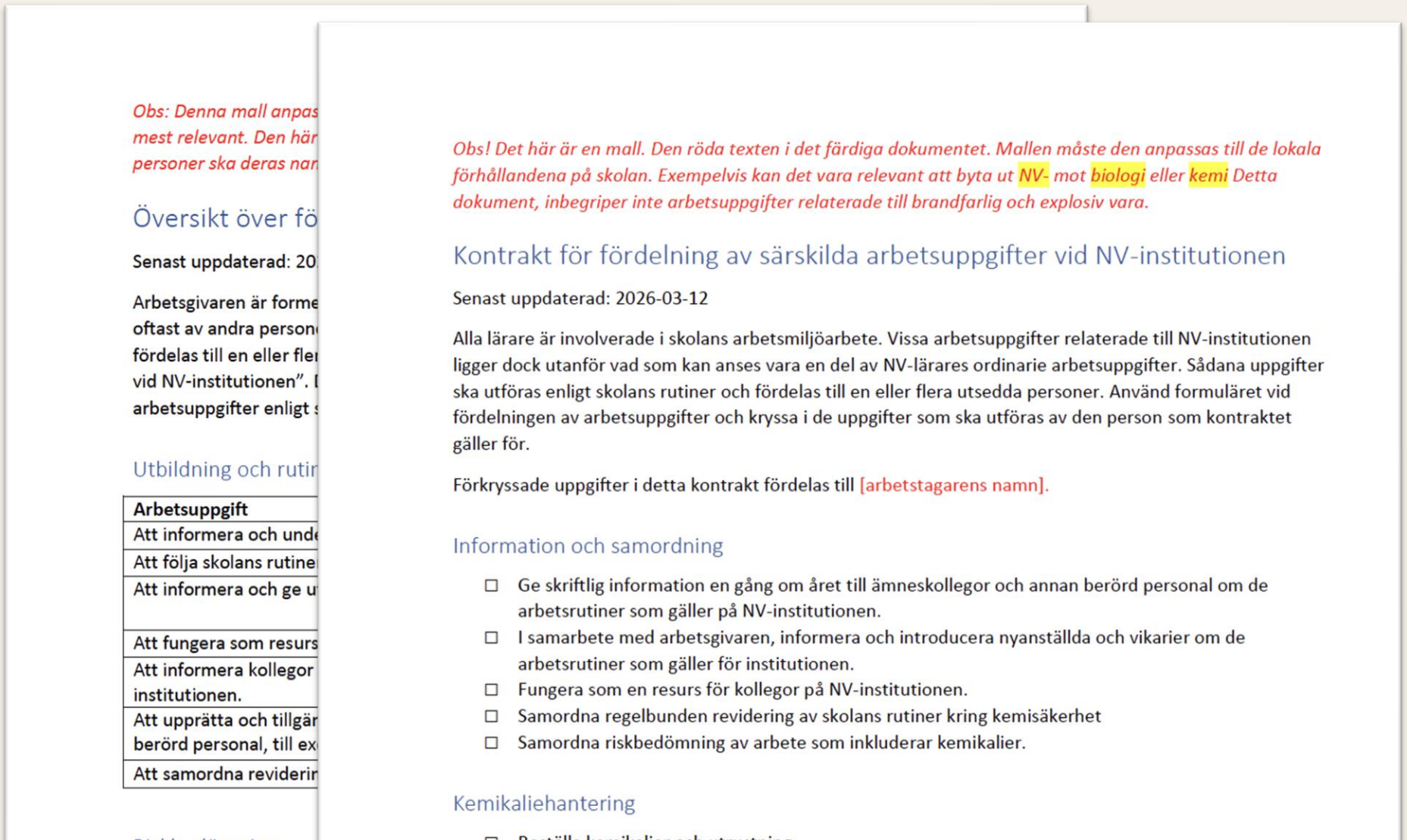
Fördelning av arbetsuppgifter – Arbetsgivarens ansvar

→ Ansvar

Stockholms universitet | KRC Kemilärarnas resurscentrum

Fördelning av arbetsuppgifter

Obs: Denna mall anpas
mest relevant. Den här
personer ska deras nar

Översikt över fö

Senast uppdaterad: 20

Arbetsgivaren är forme
oftast av andra person
fördelas till en eller fle
vid NV-institutionen". I
arbetsuppgifter enligt s

Utbildning och rutin

Arbetsuppgift
Att informera och unde
Att följa skolans rutine
Att informera och ge u
Att fungera som resurs
Att informera kollegor institutionen.
Att upprätta och tillgär berörd personal, till ex
Att samordna reviderin

Obs! Det här är en mall. Den röda texten i det färdiga dokumentet. Mallen måste den anpassas till de lokala förhållandena på skolan. Exempelvis kan det vara relevant att byta ut NV- mot biologi eller kemi Detta dokument, inbegriper inte arbetsuppgifter relaterade till brandfarlig och explosiv vara.

Kontrakt för fördelning av särskilda arbetsuppgifter vid NV-institutionen

Senast uppdaterad: 2026-03-12

Alla lärare är involverade i skolans arbetsmiljöarbete. Vissa arbetsuppgifter relaterade till NV-institutionen ligger dock utanför vad som kan anses vara en del av NV-lärares ordinarie arbetsuppgifter. Sådana uppgifter ska utföras enligt skolans rutiner och fördelas till en eller flera utsedda personer. Använd formuläret vid fördelningen av arbetsuppgifter och kryssa i de uppgifter som ska utföras av den person som kontraktet gäller för.

Förkryssade uppgifter i detta kontrakt fördelas till [arbetstagarens namn].

Information och samordning

- ☐ Ge skriftlig information en gång om året till ämneskollegor och annan berörd personal om de arbetsrutiner som gäller på NV-institutionen.
- ☐ I samarbete med arbetsgivaren, informera och introducera nyanställda och vikarier om de arbetsrutiner som gäller för institutionen.
- ☐ Fungera som en resurs för kollegor på NV-institutionen.
- ☐ Samordna regelbunden revidering av skolans rutiner kring kemisäkerhet
- ☐ Samordna riskbedömning av arbete som inkluderar kemikalier.

Kemikaliehantering

→ Länk till chesse-dokument

CheSSE
Chemical Safety in Science Education

Stockholms universitet
KRC Kemilärarnas resurscentrum

https://chesse.org/h5p/?id=151

CheSSE Chemical Safety in Science Education

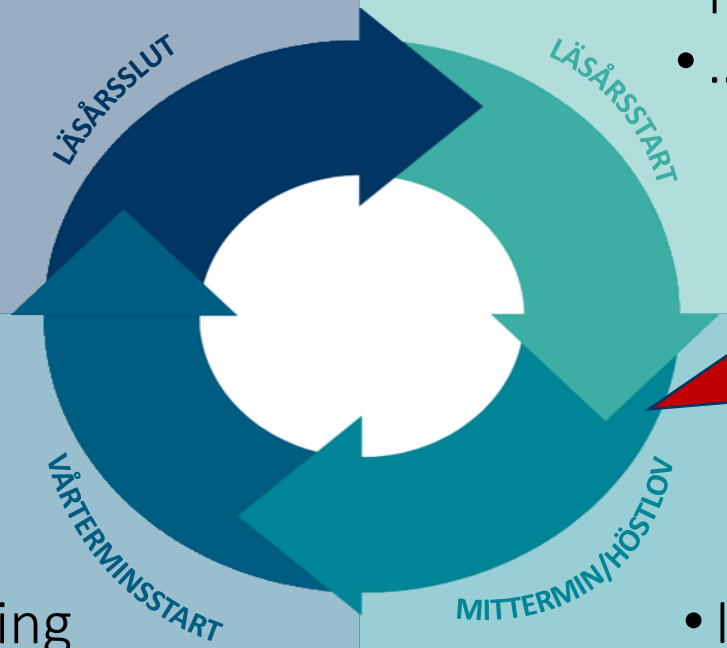
Stockholms universitet

KRC Kemilärarnas resurscentrum

ÅRSHJUL FÖR KEMISÄKERHET

- Hämtning av farligt avfall
- Revision av riskbedömningar
- …

- Inspektion av NV-institutionen
- Inspektion av säkerhetsutrustning
- Inköp av kemikalier
- …..

Anpassa mallen efter skolans behov!

- Inspektion av säkerhetsutrustning
- Årlig kontroll och inspektion av dragskåp/dragkåpor
- …

- Inspektion av kemikalieförvaring
- …

CheSSE
Chemical Safety in Science Education

Detta dokument, och idéerna bakom, har sin grund i projektet ORCheSSE, som samfinansierats av Europeiska unionens ERASMUS+ program. Den ursprungliga mallen finns på www.chesse.org.
Varken Europeiska kommissionen eller projektet kan hållas ansvariga för användningen av materialet..

Diskussion

Vilka utmaningar upplever du som skolledare när det gäller systematiskt arbetsmiljöarbete kopplat till kemikaliehantering?

Stockholms universitet | KRC Kemilärarnas resurscentrum

KRC Nyheter

Ur KRC:s kalender

24 NOVEMBER
WEBBINARIUM

NO i åk 5-7 i Skolverkets förslag till nya kursplaner

Välkommen till ett webbinarium där vi läser Skolverkets nya förslag till kursplaner i biologi, fysik och kemi. Vi samtalar gruppvis om innehållet och går igenom hur man kan gå tillväga för att besvara remissen.

Kemilärarnas resurscentrum

01 DECEMBER
WEBBINARIUM

NO i åk 1-4 i Skolverkets förslag till nya kursplaner

Välkommen till ett webbinarium där vi läser Skolverkets nya förslag till kursplaner i biologi, fysik och kemi. Vi samtalar gruppvis om innehållet och går igenom hur man kan gå tillväga för att besvara remissen.

Kemilärarnas resurscentrum

01 DECEMBER
WEBBINARIUM

Kemi i åk 8-10 i Skolverkets förslag till nya kursplaner

Välkommen till ett webbinarium där vi läser Skolverkets nya förslag till kursplan i kemi. Vi samtalar gruppvis om innehållet och går igenom hur man kan gå tillväga för att besvara remissen.

Kemilärarnas resurscentrum

26 NOVEMBER
WORKSHOP

Prova på nytt lektionsmaterial om miljökemi i Umeå

Välkommen till en halvdag där du tillsammans med kollegor från andra skolor får prova på ett nyutvecklat lektionsmaterial om miljökemi, för undervisning i kemi, naturkunskap eller biologi. Kompetensutvecklingen...

Kemilärarnas resurscentrum

23 NOVEMBER - 24 NOVEMBER

Konferens för kemilärare

Nationalkommittén för kemi arrangerar varje år en konferens för kemilärare och i år kommer den att hållas på Linköpings universitet. Konferensen brukar vara kostnadsfri, inklusive konferensmiddagen.

Kemilärarnas resurscentrum

04 DECEMBER
UTBILDNING

Laborera säkert och hållbart! För lärare i åk 4-6 på Navet

Under denna halvdagskurs går vi igenom kemisäkerhet för dig som arbetar i årskurs 4-6. Det blir presentationer, diskussioner i mindre grupper, laborativa inslag och utbyte mellan deltagarna. Kompetensutvecklingen ing...

Kemilärarnas resurscentrum

17 DECEMBER
UTBILDNING

Laborera säkert och hållbart! Endagskurs på Navet

Under kursen går vi igenom aktuell kemikalie -och arbetsmiljölagstiftning vid hantering av kemikalier för undervisning på högstadiet. Det blir presentationer, diskussioner i mindre grupper, laborativa inslag och...

Kemilärarnas resurscentrum

14 JANUARI
UTBILDNING

Explosiva blandningar i Stockholm

Kom till Stockholms universitet för att genomföra olika demonstrationer med explosiva blandningar och samtala kring vilka didaktiska syften man kan ha med dem i kemiundervisningen. KRCs förslag är anpassade...

Kemilärarnas resurscentrum

Stockholms universitet | KRC Kemilärarnas resurscentrum

Tack för idag!

Camilla och Jenny

UTVÄRDERING:
https://enkat.skolverket.se/Survey/3304

Stockholms universitet

KRC
Kemilärarnas resurscentrum